

Η περιπέτεια μιας βραχύβιας κυβέρνησης

ΚΡΑΤΗΣΕ ΤΗΝ
 Ελλάδα στη
 μηχανή της ΕΕ
 ο κ. Λ. Παπαδήμος και
 για να μην προχωρεί
 στα τυφλά ο διάδοχός
 του ετοίμασε έναν
 «οδικό χάρτη» ως
 το τέλος Ιουνίου

Σε ένα εξάμηνο έβγαλε τη χώρα από το χείλος της χρεοκοπίας και έκλεισε το PSI εν μέσω εμποδίων ασυνεννοησίας

ΡΕΠΟΡΤΑΖ
 ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΡΟΥΣΤΑΛΛΗ

Στις 11 Νοεμβρίου 2011 ο κ. Λ. Παπαδήμος πέρασε ως πρωθυπουργός το κατώφλι του Μεγάλου Μαξίμου έπειτα από μια επεισοδιακή διαδικασία διαβούλευσης διάρκειας δύο εβδομάδων, σε μια στιγμή που η χώρα βρισκόταν στο χείλος του γκρεμού. Εξι μήνες μετά, η κυβέρνηση Παπαδήμου ολοκλήρωσε το μεγαλύτερο «κούρεμα» χρέους στην ιστορία αφαιρώντας από τη χώρα βάρος 109 δισ. ευρώ. Ενδεχομένως, το PSI, το οποίο προέκυψε μέσα από διαπραγματεύσεις-θρίλερ με τους ιδιώτες ομολογούχους, την ευρωζώνη και το ΔΝΤ, να αρκούσε για έναν θετικό απολογισμό. Πρώτη φορά λεπτούρησε αποτελεσματικά μια κυβέρνηση συνεργασίας στη μεταπολίτευση, παρά τις δυσκολίες συνεννόησης ανάμεσα στα κόμματα που τη στήριζαν και οδήγησε ομαλά τη χώρα σε εκλογές. Ωστόσο, ο κ. Παπαδήμος έχει ετοιμάσει για τον διάδοχό του έναν «οδικό χάρτη» ως το τέλος Ιουνίου για να μην προχωρεί στα τυφλά, καθώς το πρώτο ραντεβού του νέου πρωθυπουργού με την τρόικα έχει προγραμματιστεί στις 15 Μαΐου, εννέα μόλις ημέρες μετά τις εκλογές.

Αν κοιτάξει κανείς τις υποχρεώσεις της χώρας και αφήσει κατά μέρος τις πολιτικές σκοπιμότητες, γίνεται φανερό γιατί τη Δευτέρα θα πρέπει η Ελλάδα να έχει κυβέρνηση και μάλιστα βιώσιμη. Και μόνο ο απολογισμός Παπαδήμου αναδεικνύει τη συνθετότητα της κατάστασης: Στο σύνολο των 210 μέτρων που περιέχει το μνημόνιο ως το τέλος Ιουνίου έχει υλοποιηθεί το 70% και το 25% βρίσκεται σε διαδικασία ολοκλήρωσης. Το 5% που απομένει, όμως, αφορά σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές και μάλιστα στα δύο πιο επιβαρυνόμενα, από πλευράς μνημονιακών υποχρεώσεων, υπουργεία, το Εργασίας και το Οικονομικών.

Κλίμα σύγχυσης

Εργασιακές σχέσεις, Ασφαλιστικό, αναδιάρθρωση των εισπρακτικών μηχανισμών, θα έρθουν στο προσκήνιο τις επόμενες ημέρες, μαζί με την εξειδίκευση

των μέτρων ύψους 11,6 δισ. ευρώ για το 2013 - 2014. Ο επόμενος πρωθυπουργός είναι βέβαιο ότι θα χρειαστεί πυξίδα, όχι μόνο για να βρει άκρη στον κυκεώνα του μνημονίου αλλά για να διαχειριστεί τις διαπραγματεύσεις με την τρόικα. Οι συζητήσεις με τους εμπειρογνώμονες της τρόικας, όπως διαπίστωσαν τον Ιανουάριο στην πρώτη τους συνάντηση μαζί τους οι νέοι ένοικοι του Μεγάλου Μαξίμου, γινόταν σε ένα κλίμα σύγχυσης.

Οι «Τρόικανοί» ανέμεναν από την ελληνική κυβέρνηση να παρουσιάσει ένα δικό της σχέδιο με προτάσεις και λύσεις για τα ζητήματα που ανέκυπταν, πάνω στο οποίο αυτοί θα διατύπωναν τις ενστάσεις τους ή θα έδιναν την έγκρισή τους. Οι περισσότεροι υπουργοί περίμεναν να διαμορφώσει το σχέδιο η τρόικα. «Κανένας δεν αναλαμβάνει την "διοικησία" (ownership) των μεταρρυθμίσεων» διαμαρτυρήθηκαν στον Πρωθυ-

πουργό οι κκ. Πόουλ Τόμσεν, Κλάους Μαζούχ και Ματίας Μορς.

Η δυσκολία στις συζητήσεις αναδείχθηκε σε όλο της το μεγαλείο κατά τη διάρκεια των στελεχιακών μεταμεσονύκτιων διαπραγματεύσεων στο Μέγαρο Μαξίμου για τη νέα δανειακή σύμβαση και το PSI, τον Φεβρουάριο. Ήταν τότε που ο κυβερνητικός εκπρόσωπος κ. Π. Καψής προειδοποιούσε ότι «έρχονται διαβολοβδομάδες», αλλά λίγοι κατα-

νούσαν τι ακριβώς εννοούσε.

Οι Τρόικανοί ζητούσαν με επιμονή να μειωθεί ο κατώτατος μισθός κατά 35% χάριν της ανταγωνιστικότητας και να καταργηθεί το ένα από τα δύο δώρα. Τελικώς έπειτα από σκληρή διαπραγμάτευση συμβιβάστηκαν στην περικοπή του κατώτατου μισθού κατά 22% με αλλαγή όμως στο καθεστώς των συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Οι διαπραγματεύσεις απαιτούσαν ατσάλινα νεύρα. Η τρόικα απέρριπτε όλες τις εναλλακτικές προτάσεις της κυβέρνησης. «Δυστυχώς με αυτά τα δεδομένα δεν μπορούμε να ισηγηθούμε στο συμβούλιο υπουργών στις Βρυξέλλες ότι μπορούμε να συνεχίσουμε» έλεγαν και παρέπεμπαν στους πολιτικούς τους προϊσταμένους. Ο κ. Παπαδήμος διέκοπτε τη συζήτηση για να κάνει κύκλο τηλεφωνικών επαφών με Μέρκελ, Γιούνκερ, Ντράγκι, Μπαρόζο, Ρεν, Λαγκάρντ. Ολοι ήταν ευγενέ-

στατοι, ιδίως η κυρία Ανγκελα Μέρκελ, η οποία έληγε τη συζήτηση με την προτροπή: «Μα αφού έχετε τους εμπειρογνώμονες εκεί, γιατί δεν καταλήγετε σε συμφωνία;».

Καβγάς αρχηγών

Η ένταση και τα αδιέξοδα κατέληξαν στον μεγάλο καβγά των κκ. Ευ. Βενιζέλου και Αντ. Σαμαρά ενόψει του Πρωθυπουργού. Ο αρχηγός της ΝΔ πρότεινε μέτρα χωρίς αντίκρισμα τα οποία η τρόικα απέρριπτε επί τόπου και έπειτα έθεσε πλαφόν για τις επικουρικές συντάξεις προκαλώντας μια «τρύπα» 325 εκατ. ευρώ, η κάλυψη της οποίας έφερε σε οριακό σημείο τις διαπραγματεύσεις.

Το ίδιο διάστημα, ο αρχηγός της ΝΔ παρ' ότι έβλεπε τις δυσκολίες και τα αδιέξοδα, κάθε φορά που ετίθετο στο τραπέζι θέμα εκλογών έλεγε στον Πρωθυπουργό: «Μη μου λες Α...», εννοώντας το ενδεχόμενο εκλογών τον Απρίλιο. Επέμενε να γίνουν οι εκλογές όσο το δυνατόν πιο κοντά στη 19η Φεβρουαρίου, όπως είχαν αποφασίσει τα κόμματα.

Η εμμονή της τρόικας για τους μισθούς όμως δεν έχει πάψει να υπάρχει. Ο μόνιμος εκπρόσωπος του ΔΝΤ στην Ελλάδα κ. Μπομπ Τράα περιγράφεται ως «υπερικός» στο θέμα αυτό από έλληνες συνομιλητές του. Και αυτό γιατί η μόνιμη επωδός σε όλες τις αναλύσεις του για το ελληνικό πρόβλημα είναι ότι η χώρα μας ζει πάνω από τις δυνάμεις της, αφού το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών δεν μειώνεται και ότι για να μηδενιστεί πρέπει να κοπούν κι άλλο οι μισθοί. «Δεν αντιλαμβάνεται ότι αν γίνει αυτό θα αναπληρωθεί η κοινωνία και η χώρα στον αέρα» προσθέτουν οι ίδιες πηγές.

Ελλειψη διάθεσης για συνεννόηση όμως συνάντησε ο κ. Παπαδήμος και στο εσωτερικό, μεταξύ των κομμάτων που στήριζαν την κυβέρνησή του. Στα πρώτα Υπουργικά Συμβούλια αρκούσε μια οπίθα για να τα μετατρέψει σε πεδίο μάχης. Το ΠαΣοΚ επιχειρούσε με κάθε τρόπο να βάλει και τη ΝΔ στο κάδρο του μνημονίου, η ΝΔ απέρριπτε κάθε νομοσχέδιο που δεν είχε σχέση με το μνημόνιο και τη νέα δανειακή σύμβαση και ο ΛΑΟΣ ώσπου να αποφασίσει τι ήθελε αποχώρησε από την κυβέρνηση.

Οι εκτιμήσεις ενός μεθοδικού Πρωθυπουργού

«Δεν έχουμε κουλτούρα συνεργασίας»

Ο κ. Λ. Παπαδήμος, όπως τον περιγράφουν όσοι τον έζησαν από κοντά το προηγούμενο διάστημα, είναι ένας ιδιαίτερα σχολαστικός και μεθοδικός άνθρωπος που δεν αφήνει τίποτα στην τύχη. «Ο, π και να συμβαίνει αυτός παραμένει προσηλωμένος στον στόχο του» σημειώνουν. Αυτές οι ιδιότητες αποδείχθηκαν πολύτιμες στις διαπραγματεύσεις με την τρόικα, στις Συνόδους Κορυφής και στο Eurogroup, αλλά στο εσωτερικό του φόρτωσαν τη ρετινιά της έλλειψης αποφασιστικότητας, κυρίως επειδή καθυστερούσε πολύ να ανακοινώσει τους μίνι ανασημασιμούς που έκανε. Οι συνεργάτες του λένε ότι είχε να αντιμετωπίσει πραγματικές (αδιέξοδα στις διαπραγματεύσεις) και πολιτικές (δυσκολίες (βέτο και αρνήσεις) αλλά προσθέτουν ότι αυτός είναι ο χαρακτή-

ρας του. Δεν κάνει βιαστικές κινήσεις προτού σταθμίσει όλα τα δεδομένα.

Ο κ. Παπαδήμος, όπως έχει εκμυστηρευτεί σε συνομιλητές του, πιστεύει ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει κουλτούρα μεθοδικής εργασίας ούτε συνεργασίας σε πολιτικό επίπεδο. Με βάση την εξάμηνη εμπειρία του εκτιμά ότι μια ενδεχόμενη κυβέρνηση ΝΔ - ΠαΣοΚ θα είναι βραχύβια. Ο ίδιος ετοιμάζεται για ολιγοήμερη ξεκούραση μετά τις εκλογές καθώς δεν αναμένει να τον καλέσουν τα κόμματα (ο ένας αρχηγός εμφανίζεται πολύ αρνητικός, λέει, ενώ ο άλλος έχει ξεκαθαρίσει ότι θα αναλάμβανε ξανά τέτοια ευθύνη μόνο υπό άλλους όρους και συνθήκες).

Πιστεύει ότι στο πρώτο μνημόνιο θα έπρεπε να είχε διεκδικηθεί μεγαλύτερη διάρκεια και διασφάλιση των

πόρων. Σε αυτή τη φάση θεωρεί ότι η επέκταση του προγράμματος κατά ένα έτος, ως το τέλος του 2015, είναι ρεαλιστική και εφικτή και ότι το θέμα των πόρων είναι καλά προετοιμασμένο.

Η άγνωστη παράμετρος είναι η κάλη. Αν προκύψει σκληρό ακυβερνησιακό εκτιμά ότι οι εταίροι μας θα δώσουν μια μικρή παράταση προκειμένου να γίνουν ξανά εκλογές, υπάρχει όμως μεγάλη αγωνία μήπως η πολιτική περιπέτεια οδηγήσει σε ευρύτερη αποσταθεροποίηση. Ο κ. Παπαδήμος ελπίζει ότι οι γαλλικές εκλογές και οι συνθήκες στην Ευρώπη θα μεταβληθούν το επόμενο διάστημα αλλά προϋπόθεση για να εκμεταλλευτεί η Ελλάδα την αλλαγή περιβάλλοντος είναι να παραμείνει συνεπής στις υποχρεώσεις της.